

فرسایش واژگان زبان مادری در میان مهاجران کُردزبان سردشتی ساکن تهران

اقبال قاسمیانی^۱

۱. دانشجوی دکتری زبان شناسی، گروه زبان انگلیسی و زبانشناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی،
کرمانشاه، ایران

ابراهیم بدخشان^۲ (نویسنده مسؤل)

۲. دانشیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی و زبان شناسی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

مسعود دهقان^۳

۳. دانشیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی و زبان شناسی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

زانبار نقشبندی^۴

۴. استادیار گروه زبان و ادبیات کُردی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران

چکیده

در موقعیت‌های تماس زبانی به‌ویژه در یک جامعه‌ی دوزبانه‌ی ناپایدار، هنگامی که حوزه‌های کاربردی زبان مادری از بین می‌رود، الگوی واژگانی در میان گویشوران آن زبان تغییر می‌نماید. گروه‌های قومی - زبانی مهاجر برای دست یافتن به جایگاه اجتماعی و اقتصادی مناسب و نیز فراهم نمودن امکانات آموزشی بهتر برای فرزندان خود، ناگزیر به یادگیری زبان فارسی هستند و این امر زمینه را برای تماس هر چه بیشتر با زبان فارسی فراهم نموده است. پژوهش حاضر به بررسی فرسایش و تغییرات واژگانی گویشوران کُرد زبان سردشتی مقیم تهران پرداخته است. در این مطالعه، ۶۶ نفر گویشور کُردزبان سردشتی شرکت نمودند. آن‌ها از دو جامعه‌ی زبانی مختلف (تهران / سردشت) انتخاب شدند. برای تعیین میزان فرسایش واژگانی افراد شرکت کننده از یک آزمون نامیدن واژگان تصویری مربوط به زبان اول استفاده گردید. در این تحقیق، همچنین رابطه‌ی بین نگرش زبانی و میزان فرسایش واژگانی بررسی گردید. برای تعیین نگرش مثبت افراد نسبت به زبان مادری از یک پرسش‌نامه‌ی سنجش نگرش استفاده شده است. تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده نشان می‌دهد که گویشوران سردشتی ساکن تهران از فرسایش واژگانی معناداری برخوردار بودند. در واقع آن‌ها به لحاظ کُنش واژگانی در زبان کُردی در مقایسه با هم‌زبانان خود در شهر سردشت، ضعیف‌تر بودند. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش همچنین نشان داد که رابطه‌ی معناداری بین نگرش مثبت گویشوران نسبت به زبان کُردی و میزان فرسایش واژگان در زبان اول وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: تماس زبانی، فرسایش واژگانی، نگرش زبانی، زبان کُردی.

مقدمه

تحولات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی و نیز جابجایی‌های جمعیتی عوامل مهمی هستند که موجب دگرگونی‌های زبانی می‌شوند. تغییرات فرهنگی و زبانی از اولین پیامدهای تماس زبانی در محیط جدید است. هولسن (۲۰۰۰) معتقد است که زبان گروه‌های مهاجران در

انزوا از بین نمی‌رود، در تازه‌ترین هشدارهای یونسکو و سایر نهادهای حامی احیای زبان‌های در معرض خطر، اعلام شده که زبان‌های محلی زیادی در تماس و تقابل با زبان‌های غالب^۱ دچار فرسایش و زوال شده‌اند. «جهان امروز ما به‌سوی حاکمیت مطلق زبان‌هایی خاص پیش می‌رود و بهای آن نابودی زبان‌های دیگر است» (عیلانی، ۱۳۹۱: ۲).

بر اساس اطلس زبان‌های در معرض خطر (۲۰۱۴)، تعدادی از زبان‌ها و گویش‌های محلی ایران نیز آسیب‌پذیر یا در معرض خطر هستند. گونه‌های زبانی مانند ویفسی، آشتیانی، لاری، تالشی و تاتی و چندین مورد دیگر، در فهرست مورد نظر آمده است.

در جوامع زبانی که تنوع قومی و زبانی جایگاهی ندارد، امکان تغییر و فرسایش زبانی به‌واسطه‌ی تماس با یک زبان غالب محتمل است. به نظر فسولد^۲ (۱۹۸۷: ۲۱۶) دوزبانگی اجتماعی شرط لازم و اساسی برای تغییر زبان است، ولی این امر به تنهایی کافی نیست.

در جوامع چندزبانه هنگامی که حوزه‌های کاربردی یک زبان به تدریج از بین می‌رود، توانش گویشوران در آن زبان نیز کاهش می‌یابد. در صورتی که زبان‌ها در شرایط مساوی قرار نداشته باشند، بعضی از زبان‌ها در معرض تغییر و فرسایش قرار می‌گیرند. اپل و مویسکن^۳ (۲۰۰۵) براین باورند که در چنین جوامعی، زبان‌ها به شیوه‌های مختلفی روی همدیگر تأثیر می‌گذارند. هر چه مدت این نوع تماس زبانی بیشتر باشد، میزان تأثیرگذاری بیشتر خواهد بود. وام‌گیری واژگانی از بارزترین پیامدهای تماس زبانی است. «یکی از جنبه‌های مهم تغییرات واژگانی، ورود واژه‌های قرضی به زبان مهاجران است» (مدرسی، ۱۳۹۰: ۱۰۷).

پژوهش حاضر، وضعیت گویش‌گردی سورانی را در میان مهاجران سردشتی ساکن تهران

۱. Dominant languages

۲. Fasold

۳. Apple & Muysken

بررسی نموده است. پرسش اصلی این است که آیا یک زبان قومی مانند زبان کردی در تماس با زبان فارسی به عنوان زبان غالب دچار تغییر خواهد شد. به عبارت دیگر گویشوران کردزبان مقیم تهران تا چه اندازه می‌توانند زبان بومی خود را در این موقعیت جدید حفظ نمایند. اگرچه این زبان در حوزه اصلی آن و به‌ویژه در روستاهای اطراف شهر سردشت تا حد زیادی اصالت خود را حفظ نموده است، اما با توجه به نابرابری زبانی و برتری زبان فارسی به لحاظ سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، این گویش در میان اقلیت کردزبان سردشتی ساکن تهران به حاشیه رانده شده و در معرض فرسایش واژگانی قرار گرفته است. مهاجرت بدون شک یکی از عوامل کلیدی در تغییر زبان و گویش گروه‌های مهاجر است (کرسویل^۱، ۲۰۰۶). بنابراین، احتمال فرسایش واژگانی در میان گویشوران مهاجر زیاد است.

یکی از عوامل مهم جامعه‌شناختی دیگر که ممکن است فرایند ریزش واژگانی را در بین این مهاجران تسریع نماید، نگرش آن‌ها نسبت به زبان و فرهنگ مادری است. از این رو، سعی می‌شود رابطه نگرش‌های زبانی این افراد با میزان تغییرات واژگانی در زبان کردی بررسی گردد.

پیشینه تحقیق

پژوهش‌های مربوط به فرسایش زبان مادری به تغییرات و تحلیل پیکره زبان مادری در موقعیت‌های تماس و تقابل زبان اول با زبان غالب یا رسمی در محیط‌های دوزبانه یا چندزبانه می‌پردازد. هدف عمده این مطالعات پی بردن به کاهش توانش زبانی گویشوران در زبان اول است. بیشتر مطالعات انجام شده در زمینه فرسایش زبان مربوط به اقلیت‌های زبانی مهاجر در محیط زبان دوم است. در کشور ما پژوهش‌های زیادی در زمینه فرسایش زبان کردی منتشر نشده است. در این راستا، تعدادی از پژوهش‌های داخلی و خارجی نسبتاً مرتبط با

۱. Kerswill

موضوع پیامد تماس زبانی، فرسایش زبان اول، و تاثیر گذاری نگرش‌های مثبت بر میزان فرسایش زبانی ارایه شده است.

فراستی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «فرسایش و تغییرات زبانی در گردی کلهری ایلامی‌های مقیم تهران» موضوع پیامد تماس زبانی را بررسی نموده‌اند. افراد مورد مطالعه، شامل دو گروه گردزبان کلهری (جمعاً ۶۰ نفر زن و مرد) بودند. در این پژوهش تلاش شده است تا میزان تغییر و فرسایش زبانی گروه‌های مختلف در سطوح مختلف زبانی تعیین گردد. از آزمون واژگانی و نیز مصاحبه جهت گردآوری داده‌های تحقیق استفاده شده است، یافته‌های پژوهش نشان داد که میانگین نمرات مردان از میانگین زنان در آزمون‌های زبان مادری بیشتر بود؛ بنابراین از لحاظ مهارت‌های زبانی، مردان بهتر از زنان بودند. بررسی داده‌ها همچنین بیانگر این واقعیت بود که فرسایش زبان مادری در بین گروه‌های سنی پایین‌تر (زیر بیست سال) بیشتر است. جایگاه و اعتبار زبان فارسی، کاربرد بیشتر زبان فارسی، نگرش منفی گویشوران نسبت به زبان اول، به عنوان عوامل موثر فرسایش زبان شناخته شده‌اند.

محمودی (۱۳۸۷) به شیوه‌ی تحقیق میدانی به فرسایش و تغییرات زبانی در بین کردهای سردشتی مقیم تهران پرداخته است. در این مطالعه بیشتر به ارتباط بین فرسایش زبانی آزمودنی‌ها و مدت اقامت، جنسیت و سن گویشوران توجه شده است. برعکس مطالعات فراستی و دیگران (همان، ۱۰۷) یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که زنان در همه گروه‌ها، میانگین نمرات زبانی بهتری نسبت به مردان داشته‌اند. بیشترین میزان فرسایش زبانی مربوط به مردان در گروه سنی ۱۱ تا ۲۵، سال مشاهده شده است.

آل خطیب و آل علی^۱ (۲۰۱۰) از معدود پژوهشگرانی هستند که در ژورنال زبان‌شناسی اسکای^۲، به صورت مشترک به بررسی فرسایش زبان و تحولات فرهنگی جامعه گردزبان اردن پرداخته‌اند. این گروه قومی زبانی، در طی یک صد سال گذشته به این کشور مهاجرت

۱. Al-Khatib & Al-Ali

۲. Sky journal of linguistics

نموده‌اند. این گویشوران بیشتر از زبان عربی برای اهداف ارتباطی خود استفاده می‌نمایند. هدف محققان، تعیین میزان تغییرات زبانی و فرهنگی میان اقلیت کُردزبان مقیم کشور اردن است. نویسندگان مقاله با استفاده از آزمون زبان اول و نیز پرسش‌نامه‌ی سنجش نگرش زبان مادری، میزان تغییرات زبانی و فرهنگی را در میان این اقلیت زبانی مطالعه نموده‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مهارت نوشتاری بیشتر از مهارت‌های شنیداری و گفتاری دچار فرسایش شده است. فاصله‌ی جغرافیایی کُردهای مقیم اردن از زادگاهشان (کردستان) و نیز عدم تکلم به زبان کُردی در محیط خانه به‌عنوان دو عامل اصلی فرسایش در قسمت نتیجه‌گیری مقاله مربوطه آمده است.

در رابطه با نگرش و وفاداری نسبت به زبان مادری، پژوهش‌های میدانی دویک^۱ (۱۹۹۸) روی گروهی از یمنی‌های (۵۰ نفر) ساکن لاکاوانا^۲ در نیورک نشان داد که آن‌ها وفاداری قابل توجهی نسبت به زبان مادری دارند، زیرا از دید این گویشوران، زبان عربی تداعی‌کننده‌ی دین اسلام و میراث فرهنگی عرب‌ها بود. در این پژوهش، رابطه‌ی بین نگرش زبانی و حفظ زبان عربی گویشوران معنادار بود.

اشمید نیز (۲۰۰۲) تأثیر نگرش‌های زبانی افراد را در فرایند تغییر یا حفظ زبان به اثبات رساند، اما در مطالعات بعدی اشمید با یلماز^۳ (۲۰۱۲) که بر روی مهاجران دوزبانه ساکن کشور هلند انجام داده شد، مشخص گردید که نگرش‌های زبانی و میزان استفاده از زبان اول، تأثیر عمده‌ای بر روان بودن افراد در زبان اول و دوم ندارد. اُپتیز^۴ (۲۰۱۱) نیز با مطالعه‌ی زبان اول مهاجران آلمانی ساکن ایرلند مدعی شد که نگرش‌های (مثبت) زبانی، نقش تعیین‌کننده‌ای در انتقال زبان مادری به نسل بعدی ندارند، زیرا در طول زمان نگرش‌های زبانی افراد در

۱. Dweik

۲. Lackawanna

۳. Yilmaz

۴. Opitz

محیط زبان دوم تغییر می‌کند، از این‌رو، میزان تأثیرات بالقوه نگرش‌های زبانی در حفظ و بقای زبان اول محدود خواهد بود از این‌رو در وهله‌ی اول باید مشخص نمود که کدام ادعا در ارتباط با رابطه‌ای بین نگرش‌های زبانی و فرسایش زبان قابل اثبات است.

امروزه، زبان‌ها و فرهنگ‌های محلی بیشتر از هر زمان دیگری در معرض خطر و نابودی هستند. فرسایش و نابودی تدریجی زبان‌های محلی و منطقه‌ای در کشورهای مختلف جهان موجب ناراحتی محققان و زبان‌شناسان گردیده است. زبان‌ها و گویش‌های محلی سرمایه‌های باارزشی هستند که در پیشرفت و ترقی جوامع انسانی تأثیر به‌سزایی داشته‌اند. حفظ و صیانت از زبان به‌ویژه زبان مادری بسیار خطیر است تا جای که یونسکو، ملل جهان را به استفاده از زبان مادری ترغیب نموده است. و روز ۲۱ فوریه را به‌عنوان روز جهانی زبان مادری نام‌گذاری کرده است. این سازمان پیش‌بینی کرده است که مرگ نیمی از این تعداد زبان‌های فعلی هم تا پایان قرن ۲۱ بسیار محتمل است؛ با توجه به این واقعیت تلخ، انجام پژوهش‌های روان‌شناختی و جامعه‌شناختی زبان در زمینه فرسایش زبان و یافتن راهکارهای مؤثر برای حفظ و تقویت زبان مادری امری ضروری می‌باشد.

مبانی نظری

رویکرد پژوهش حاضر، مبتنی بر دیدگاه زبان‌شناسی و جامعه‌شناختی زبان است؛ بنابراین، تلاش می‌شود علاوه بر استفاده از الگوی زبان‌شناختی توماسن^۱ (۲۰۰۳)، از دیدگاه جامعه‌شناختی زبان نیز تأثیر نگرش‌های مثبت و منفی گویشوران در رابطه با حفظ واژگان زبان اول بررسی گردد. تأثیر عوامل اجتماعی مانند نگرش و انگیزش بر سرنوشت زبان اول (مادری) تأمل‌برانگیز است. گاردنر، لامبرت و فرید^۲ (۱۹۸۲) بر این باورند که متغیرهای اجتماعی بایستی در مطالعات مربوط به حفظ مهارت‌های زبان اول و دوم مورد توجه قرار گیرند.

۱. Thomason

۲. Gardner, Lambert & Freed

رویکرد تماس زبانی توماسن (۶۸۶:۲۰۰۳-۷۱۲) از مطرح‌ترین نظریه‌ها در زمینه‌ی تغییر زبان در جوامع دوزبانه یا چندزبانه است. او بیشتر تغییرات زبان اقلیت‌ها را ناشی از فرایند تماس زبانی گسترده آن‌ها با یک‌زبان غالب در یک جامعه چندزبانه می‌داند. اگرچه در جوامع چندزبانه بستر و شروع پدیده‌ی فرسایش و زوال زبان مهاجران با فرایند تماس با زبان غالب در محیط جدید شکل می‌گیرد، و خود تماس زبانی با زبان غالب نقش به‌سزایی در تغییرات زبانی افراد دوزبانه دارد، با این حال، فرض این واقعیت که این پدیده منحصر به عوامل بیرونی مانند مهاجرت و تماس با زبان غالب است، منطقی به نظر نمی‌رسد.

به باور تسیمپلی^۱ (۲۰۰۷) روند فرسایش زبان یک امر انتخابی است، یعنی تمام سطوح زبانی به اندازه هم آسیب‌پذیر نیستند. اگرچه تمام بخش‌های زبان در معرض تغییر هستند ولی بخش واژگان بیشتر از اجزای دیگر زبان، تحت تأثیر قرار می‌گیرد. به نظر مدرسی (۱۳۹۳: ۸۹) نیز «سطح واژگان زبان مقوله‌ای باز است و به آسانی دچار تغییر می‌گردد». در پژوهش حاضر فرسایش بخش واژگان و نیز تأثیر نگرش‌های مثبت گویشوران مورد بررسی قرار گرفته است.

سوالات تحقیق

در این تحقیق سعی می‌شود به این سؤالات پاسخ داده شود:

- ۱- چه رابطه‌ای بین تماس زبانی (با زبان فارسی) و فرسایش زبان گردی وجود دارد؟
- ۲- فرسایش و تغییرات زبانی بین کدام‌یک از دو گروه بیشتر است؟
- ۳- چه رابطه‌ای بین نگرش‌های مثبت و فرسایش زبان مادری وجود دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش از نوع توصیفی است؛ بنابراین، با توصیف متغیرها و روابط آن‌ها کوشش می‌شود به سؤالات پژوهش پاسخ داده شود.

۱. Tsimpli

جامعه‌ی آماری، گروه‌های نمونه

۶۶ نفر گویشور کُردزبان سردشتی در این پژوهش شرکت کردند. آن‌ها از دو جامعه‌ی زبانی مختلف (تهران/سردشت) انتخاب شده‌اند. از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده برای تعیین حجم نمونه گروه (الف) و گروه (ب) استفاده شده است. محدوده سنی آزمودنی‌های پژوهش بین ۸ تا ۱۷ سال است؛ بنابراین، نمونه آماری تحقیق به دو گروه تقسیم شده است.

الف- گروه مهاجران کُردزبان مقیم تهران (محیط زبان غیر مادری)

ب- گروه کُردزبان ساکن سردشت به‌عنوان گروه مبنا (محیط زبان مادری)

گروه الف (تهران): شامل ۳۳ نفر (دختر و پسر) است. گروه حاضر نسل دوم مهاجران کُردزبان سردشتی می‌باشند که والدین آن‌ها در سال‌های گذشته به دلایل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به خاطر آینده‌ای بهتر برای خود و فرزندانشان به تهران مهاجرت نموده‌اند. این گروه به‌طور وسیعی در معرض تماس با زبان غالب فارسی قرار گرفته‌اند. زبان فارسی از طریق همبازی‌های فارس زبان، مدرسه، مراکز آموزشی، رادیو و تلویزیون وارد زندگی آن‌ها شده است. میزان استفاده آنان از زبان کُردی بیشتر محدود به محیط خانه بوده است.

گروه ب (سردشت): این گروه نیز شامل ۳۳ نفر است. استفاده آن‌ها از زبان فارسی نسبتاً ناچیز بوده و محدود به کلاس‌های مدرسه بوده است؛ و نهایتاً از طریق مدرسه، کتاب، معلم، رادیو و تلویزیون با زبان فارسی آشنا شده‌اند. این گروه به‌عنوان گروه مبنا جهت مقایسه با گویشوران سردشتی مقیم تهران (گروه الف) انتخاب شدند.

ابزار پژوهش

برای اندازه‌گیری توانش واژگانی، از یک آزمون واژگانی مربوط به زبان اول استفاده شد. برای گزینش واژگان این آزمون، صرفاً از مجموعه واژگان گویش کُردی سورانی شهرستان سردشت استفاده شده است. فقط کلمات بومی و اصیل زبان کُردی رایج در این آزمون گنجانده شده است. از این رو، کلمات مشترک بین زبان فارسی و کُردی معیار نبوده است.

آزمون در قالب الگوی واژگان تصویری اسندگراس و واندروارت^۱ (۱۹۸۰) ارائه گردید. در بسیاری از مطالعات (فرسایش زبان) از مجموعه تصاویر طراحی شده توسط این محققان استفاده می گردد (اشمید ۲۰۱۱:۱۴۲). این تصاویر از روایی لازم برخوردار بودند، آن‌ها قبلاً در مطالعات مربوط به بازیافت واژگان ذهنی در میان بیماران مبتلا به زبان پریشی و نیز افراد سالم در حوزه‌های علمی مانند روانشناسی، روان‌شناختی زبان، عصب‌شناختی زبان و نیز در پژوهش‌های میدانی بکار گرفته شده‌اند.

از یک پرسش‌نامه نیز جهت اندازه‌گیری نگرش‌های مثبت و منفی نسبت به زبان اول استفاده شد. این پرسش‌نامه بر اساس الگوی آزمون‌های نگرش سنجی اشمید (۲۰۰۵)، گاردنر و دیگران (۱۹۸۷) با اندکی تغییر و تعدیل تهیه شده است.

شیوه اجرا

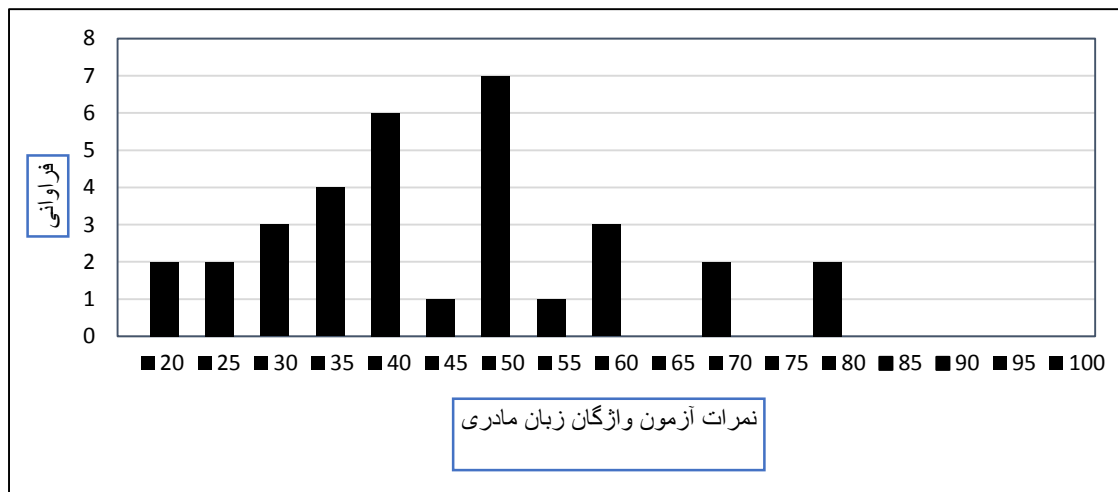
جمع‌آوری داده‌ها طی دو مرحله انجام شد. در مرحله‌ی اول از آزمودنی‌ها خواسته شد که به یک آزمون واژگانی در زبان اول پاسخ دهند. افراد می‌بایست برای هر کدام از سؤالات، واژه معادل‌گرددی را بر اساس تصویر مربوط به آن انتخاب نمایند. در مرحله‌ی دوم از افراد خواسته شد به سؤالات نگرشی در قالب یک پرسش‌نامه نگرش زبان پاسخ دهند. هدف این پرسش‌نامه، اندازه‌گیری حساسیت‌های افراد نسبت به فرهنگ و زبان مادری بود. توضیحات لازم جهت پاسخ دادن به آزمون واژگان و پرسش‌نامه نگرشی، توسط نویسنده و گروه کمکی به زبان‌گرددی ارائه گردید. با کمک شاخص‌های آماری مانند میانگین، آزمون T، توزیع فراوانی نمرات و انحراف معیار عملکرد آزمودنی‌ها در هر کدام از آزمون‌ها نشان داده می‌شود.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل کمی نتایج تماس زبانی و رابطه نگرش‌های مثبت بر میزان فرسایش واژگان، با استفاده از نمودارها و جدول‌های زیر ارائه می‌شود.

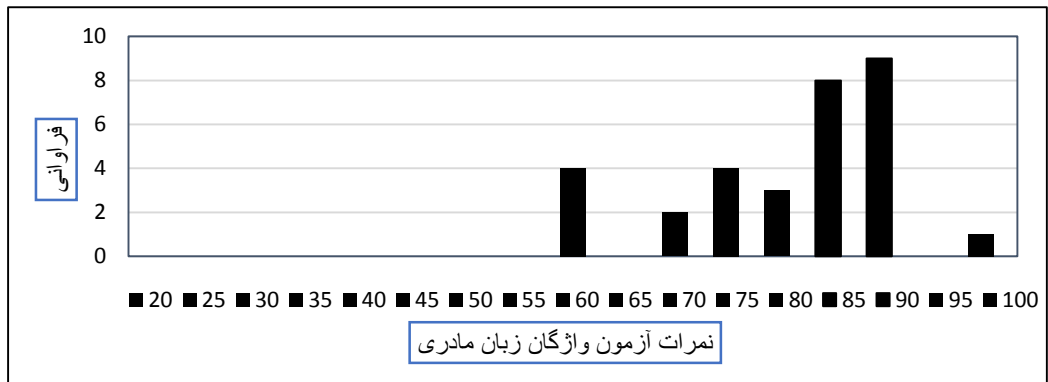
۱. Snodgrass & Vanderwart

نمودار ۱. عملکرد گروه الف (تهران) در آزمون واژگان زبان مادری

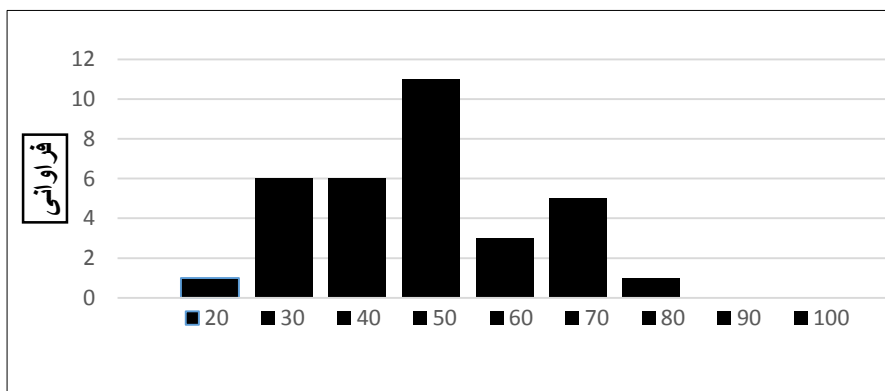
با توجه به نتایج آزمون واژگان در نمودار ۱، بیشتر شرکت‌کنندگان گروه (الف) نتوانسته‌اند نمره‌ی بالای متوسط را در این آزمون کسب کنند. بر اساس یافته‌های این نمودار می‌توان گفت که میزان تمایل این گروه به استفاده از واژگان زبان بومی پایین بود. آن‌ها ترجیح می‌دادند که از معادل واژگان فارسی به جای واژگان زبان مادری استفاده نمایند. داده‌های به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که بیشتر نمرات گروه (مهاجران) زیر حد متوسط است. به عبارت دیگر درصد فراوانی نمرات بالا کمتر است. در مقابل، میزان فراوانی نمرات بالای گروه مبنا (ب) در نمودار ۲، نشان داد که آزمودنی‌های سردشتی در آزمون واژگان مادری از توانمندی مطلوبی برخوردار هستند. و میزان فرسایش واژگانی در بین آن‌ها اندک است. فراوانی نمرات بالا در میان این گروه، نشان‌دهنده این واقعیت است که شناخت و درک آن‌ها در تشخیص کلمات گُردی نسبت به گروه (الف) بیشتر است.

نمودار ۲. عملکرد گروه ب (سردشت) در آزمون واژگان زبان مادری

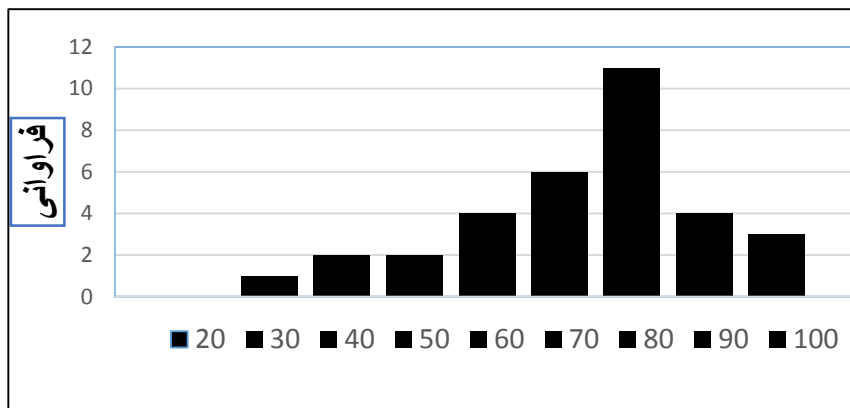
نمودار شماره (۳) نحوه و ماهیت نگرش آزمودنی‌های ساکن تهران را نشان می‌دهد. میزان و نوع نگرش آن‌ها بیان‌گر این امر است که از لحاظ کمی، میزان نگرش‌ها به جز در موارد معدودی، در سطح پایینی قرار دارد. به عبارت دیگر نتایج آزمون نگرش نشان می‌دهد که آن‌ها به جز در موارد محدودی، احساس و نگرش چندان مثبتی نسبت به فرهنگ و زبان کردی ندارند. با توجه به داده‌های نمودار، تغییر نگرش افراد نسبت به ارزش‌های زبان اول تا حد زیادی محسوس است.

نمودار ۳. نتایج آزمون نگرش زبانی برای گروه الف (تهران)

با این حال نمودار شماره ۴ نشان می‌دهد، گویشوران سردشتی (ب) برعکس گروه ساکن تهران (الف) در آزمون سنجش نگرش، آگاهی و احساس مثبت‌تری نسبت به زبان مادری خود داشتند. فراوانی نمرات گروه نیز، بالای حد متوسط است.

نمودار ۴. نتایج آزمون نگرش برای گروه ب (سردشت)

نتایج آزمون T (جدول ۱)، برای مقایسه‌ی عملکرد دو گروه (الف) و (ب) در حفظ واژگان زبان مادری در سطح $\alpha = 0.05$ تفاوت معنی‌داری را نشان می‌دهد ($p < 0.01$). مقدار میانگین گروه مبنا (ب) در آزمون تشخیص واژگان زبان مادری به‌طور معناداری بیشتر از گروه (الف) است. از این‌رو، فرض صفر رد می‌شود. مقدار میانگین گروه مبنا (ب) در حفظ و تشخیص واژگان زبان مادری به‌طور معناداری بیشتر از گروه (الف) است.

آزمودنی‌ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	درجه آزادی
گروه الف- تهران	۳۳	۴۵/۱۵	۱۵/۳۷	۱۰/۹۳	۶۴
گروه ب- سردشت	۳۳	۸۰/۹۰	۱۰/۲۶		

جدول ۱. نتایج حاصل از مقایسه عملکرد دو گروه در آزمون واژگان زبان اول

بر اساس داده‌های جدول ۲ می‌توان به این نتایج رسید که دو گروه دیدگاه و برداشت یکسانی نسبت به زبان، فرهنگ و قومیت خویش ندارند. مقایسه‌ی میانگین دو گروه نشان می‌دهد که میانگین نمرات نگرشی گویشوران کُردزبان ساکن تهران نسبتاً پایین‌تر از گروه (ب) است. همچنین نتایج آزمون T جدول شماره ۲ برای مقایسه‌ی عملکرد دو گروه (الف) و (ب) در آزمون نگرش در سطح $\alpha = 0,05$ تفاوت معنی‌داری را نشان می‌دهد ($p < 0,001$). بنابراین، فرض صفر رد می‌شود. یعنی میانگین وابستگی و علاقه به زبان قومی در میان گروه مبنا (ب) نسبتاً بیشتر از گروه (الف) است.

درجه آزادی	مقدار t	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	آزمودنی‌ها
۶۴	۶,۳۵	۱۴/۸۱۶	۴۸/۴۸	۳۳	گروه الف- تهران
		۱۷/۲۸۸	۷۳/۶۳	۳۳	گروه ب- سردشت

جدول ۲. نتایج حاصل از مقایسه عملکرد دو گروه در آزمون نگرش زبانی

مقایسه جداول شماره ۱ و ۲ بیانگر نوعی همبستگی معنادار بین متغیر نگرش زبانی و میزان حفظ زبان اول نیز است، یعنی با توجه به داده‌ها و تحلیل آماری نمرات دو گروه در این دو آزمون، مشخص شد که بین نگرش‌های مطلوب و نمرهای آزمون واژگان زبان کُردی همبستگی معناداری وجود دارد، یعنی با مقایسه نمرات نگرشی و واژگانی گروه (ب) می‌توان

به‌نوعی رابطه معنادار بین نگرش‌های مثبت افراد و عملکرد آن‌ها در آزمون واژگان پی برد. (مقایسه جدول شماره ۱ و شماره ۲)

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس اطلاعات جدول‌های ارائه‌شده، عملکرد دو گروه در آزمون‌های زبانی و نگرشی به‌صورت معناداری متفاوت است. با بررسی و مقایسه‌ی آزمون واژگان در جدول شماره ۱ و شماره ۲ مشخص شد که میزان فرسایش واژگانی گروه مقیم تهران قابل ملاحظه است. درمقابل، میزان فرسایش واژگانی در میان گروه (ب) اندک است. با توجه به پرسش‌نامه (نگرشی)، آن‌ها از انگیزه بیشتری برای حفظ زبان مادری‌شان برخوردار بودند. مقدار T مربوط به آزمون واژگان و سنجش نگرش به زبان و فرهنگ‌گردی برای دو گروه در سطح $\alpha=0,05$ تفاوت معنی‌داری را نشان می‌دهد. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که از لحاظ زبانی، تمایل گروه (الف) به استفاده از واژگان زبان فارسی به‌جای زبان‌گردی بیشتر است. شاید بتوان گفت که آن‌ها به لحاظ ثبات زبانی، در طیف دوزبانه‌های ناپایدار قرار می‌گیرند. تمایل به همگرایی زبانی در راستای زبان ملی (مدرسی، ۱۳۹۳)، نبود نگرش‌های مثبت و فقدان فرصت‌های ارتباطی کافی به زبان‌گردی در محیط زبان دوم، فرایند فرسایش زبان اول را در میان این گروه سرعت بخشیده است. در مقابل، گروه ساکن سردشت، دسترسی نسبتاً خوبی به ذخایر واژگان زبان مادری داشتند. با توجه به اینکه آن‌ها در حوزه‌های رسمی و غیررسمی از زبان‌گردی استفاده می‌کردند، سطح توانایی آن‌ها در دسترسی به واژگان زبان اول بیشتر بود، همچنین رابطه بین نگرش‌های مثبت و نمرات بالاتر این گروه در آزمون واژگان زبان بومی نشان داد که رابطه بین متغیرهای مربوطه معنادار است. با توجه به این نتایج، در پاسخ به پرسش اول مبنی بر اینکه چه رابطه‌ای بین تماس زبانی و فرسایش زبان اول در محیط جدید وجود دارد؟ بایستی گفت که نوعی کاهش مهارت واژگانی در مورد مهاجران‌گردزبان تهران صدق می‌کند، یعنی

با توجه به تماس بی‌رویه با زبان غالب فارسی، زبان آن‌ها در سطح واژگان تغییر کرده است. با توجه به جایگاه اجتماعی و کاربرد فراگیر زبان فارسی، می‌توان نتیجه گرفت که گویشوران کُردزبان ساکن تهران از لحاظ واژگان زبان اول نتوانسته‌اند به خوبی زبان مادری خود را در جامعه میزبان حفظ نمایند؛ بنابراین، از لحاظ زبان‌شناختی یافته‌های تحقیق با مطالعات توماسن (۲۰۰۳) و هولسن (۲۰۰۲) مبنی بر اینکه تغییر و فرسایش زبان اول، محصول جانبی تماس زبانی با یک زبان غالب است، همخوانی دارد.

در ارتباط با سؤال دوم مبنی بر اینکه فرسایش واژگانی در میان کدام گروه بیشتر است؟ یافته‌های تحقیق در موارد متعددی نشان داد که دوزبانه‌های (کُرد- فارسی) مهاجر در آزمون واژگان و تصاویر زبان مادری، قادر به تشخیص بعضی از کلمات کُردی نبودند و بجای آن معادل فارسی آن کلمات را انتخاب می‌نمودند؛ یعنی فرسایش واژگانی گروه (الف) نسبت به گروه (ب) بیشتر بود. پژوهش حاضر در زمینه‌ی وجود رابطه بین نگرش‌های مثبت با مهارت واژگانی در زبان اول (سؤال سوم)، نشان داد که عوامل غیرزبانی چون نگرش‌های مثبت و منفی نیز بر فرایند تغییرات زبانی گویشوران دوزبانه مؤثر هستند. برخلاف نتایج پژوهش‌های یلماز و اشمید (۲۰۱۳) بر روی دوزبانه‌های ترکی- هلندی که تأثیر نگرش‌های افراد در زبان اول و دوم را جزیی یافتند، در تحقیق حاضر رابطه نگرش‌های زبانی و میزان تغییرات زبانی، معنادار بود و نتیجه آن همسو با نتایج اشمید (۲۰۰۴)، هالسن (۲۰۰۰)، ویگمور (۲۰۱۱) بود. آن‌ها بر این باور بودند که نگرش‌های منفی، بیشتر از سایر عوامل اجتماعی در روند تغییر و فرسایش زبان مادری تأثیر دارند. یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد که بدون گرایش و وفاداری نسبت به زبان اول^۱، امکان حفظ زبان^۲ مادری نسبتاً دشوار خواهد بود. در پایان باید به این امر اشاره نمود که دست یافتن به کل واقعیت‌های مربوط به پیامدهای تماس زبانی، مستلزم بررسی آن از دیدگاه‌های مختلفی چون روان‌شناختی زبان، عصب‌شناختی زبان، جامعه‌شناختی زبان و سایر حوزه‌های دیگری است

۱. First Language Loyalty

۲. Language Maintenance

که با این موضوع مستقیم یا غیر مستقیم ارتباط پیدا می‌کنند. به نظر می‌رسد که فرسایش زبانی مانند بخش ناچیزی از یک کوه یخی درحوزه دوزبانگی است (کوپک و اشمید، ۲۰۰۹). بنابراین، پژوهش‌ها و یافته‌های یک حوزه علمی واحد، به تنهایی نمی‌تواند کل این موضوع تبیین نمایند و هر گونه بررسی و نتیجه در زمینه پیامدهای تماس زبانی محدود به زمان خواهد بود، زیرا شرایط بظاهر پایدار یک جامعه دوزبانه ممکن است در اثر تحولات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی تغییر نماید.

منابع

- بشیر نژاد، حسن (۱۳۸۳). *زبان‌های محلی ایران و خطر انقراض، فرهنگ مردم ایران* شماره ۵ و ۶ جعفرزاده، محسن (۱۳۸۷). *گوشی قائم شهری: موقعیت، کاربرد و نگرش گویشوران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات فارس.
- عیلانی، روزیتا (۱۳۹۱). *از هویت زبانی تا پایداری فرهنگی*، ارایه شده در همایش زبان مادری، مجال‌ها و چالش‌ها، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان.
- قاسمی، علی و کرد زنگنه، جعفر (۱۹۹۶). *تحلیل جریان‌های مهاجرت به مناطق ۲۲ گانه‌ی شهر تهران*. بررسی‌های آمار رسمی ایران، ۲۸ (۲)، صص: ۲۴۷-۲۷۱
- مدرّسی، یحیی (۱۳۹۳). *درآمدی بر جامعه‌شناسی زبان*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. ص ۱۰۷
- مدرّسی، یحیی (۱۳۸۴). *پلورالیسم قومی*، نشریه نامه انسان‌شناسی، ۴ (۷)، محمودی، علی. (۱۳۸۷). *بررسی فرسایش و تغییرات زبانی در زبان کردهای سردشتی مقیم تهران*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، سنندج، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- Al-Khatib, M., & Al-Ali, M. (۲۰۱۰). Language and cultural shift among the Kurds of Jordan. *Sky Journal of Linguistics*, ۲۳(۱), ۷-۳۶.
- Appel, R., & Muysken, P. (۲۰۰۵). *Language contact and bilingualism*. Amsterdam University Press.
- Appel, R., & Muysken, P. (۱۹۸۷). *Language contact and bilingualism*. London: Edward Arnold.
- Dweik, B. (۱۹۹۸). Language loyalty among the Yemenites of Lackawanna/ New York. *Al Balqa' Journal for Research and Studies*. ۵ (۲), ۱۲-۳۱.
- Gardner, R. G., Lambert, R., & Freed, B. (۱۹۸۲). *Social factors in language retention. The loss of language skills*. Rowley, MA: Newbury House.
- Haugen, E. (۱۹۵۶). *Bilingualism, Language Contact, and Immigrant Languages in the United States*. The Hague: Mouton.
- Hulsen, M. (۲۰۰۰). *Language Loss and Language Processing. Three Generations of Dutch Migrants in New Zealand* : Nijmegen, Katholieke Universiteit Nijmegen.
- Kerswill, P. (۲۰۰۶). *Migration and Sociolinguistics/Soziolinguistik*. An international handbook of the science of language and society, ۳, ۱-۲۷.
- Köpke, B., Schmid, M. S., Keijzer, M., & Dostert, S. (Eds.). (۲۰۰۷). *Language attrition: Theoretical perspectives* (Vol. ۳۳). John Benjamin's publishing.

- Lambert, R. D. and Freed, B. (۱۹۸۲). *The loss of language skills*. Rowley, MA: Newbury House.
- Negrisanu, Raluca Mihaela. (۲۰۰۸). "*Aspects of first language attrition: A case study of German immigrants in East Tennessee.*"
- Opitz, C. (۲۰۱۱). *First language attrition and second language acquisition in a second Language environment* (Doctoral dissertation, Trinity College Dublin).
- Schmid, M. S. (۲۰۱۳). First language attrition. *Linguistic Approaches to Bilingualism*, ۳(۱), ۹۴-۱۱۵.
- Schmid, M. S., & Köpcke, B. (۲۰۰۹). L۱ attrition and the mental lexicon. The bilingual mental lexicon: Interdisciplinary approaches, ۲۰۹-۲۳۸.
- Schmid, M. S. (۲۰۰۵). *The language attrition test battery. A research manual*. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam.
- Schmid, M. S. (۲۰۰۲). *First language attrition, use and maintenance: The case of German Jews in Anglophone countries*. Amsterdam, The Netherlands: John Benjamins Publishing Company.
- Schmid, M. S. (۲۰۱۱). *Language attrition*. Cambridge University Press.
- Snodgrass, J. G., & Vanderwart, M. (۱۹۸۰). A standardized set of ۲۶۰ pictures: norms for name agreement, image agreement, familiarity, and visual familiarity, and visual complexity. *Journal of psychology: Human learning and memory*, ۶(۲), ۱۷۴.
- Thomason, S. G. (۲۰۰۳). ۲۳ Contact as a Source of Language Change. *The handbook of historical linguistics*, ۶۸۶-۷۱۲.
- Tsimpli, I. (۲۰۰۷). First language attrition from a minimalist perspective. *Language attrition: Theoretical perspectives*, ۳۳, ۸۳.
- UNESCO, A. (۲۰۱۴). *UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger*.
- Yagmur, K. (۱۹۹۷). *First language attrition among Turkish speakers in Sydney*. Tilburg: Tilburg University Press
- Yilmaz, G., & Schmid, M. S. (۲۰۱۲). L۱ accessibility among Turkish-Dutch. *The Mental Lexicon*, ۱(۳), ۲۴۹-۲۷۴.

پیوست ۱

لیست واژگان مورد استفاده در آزمون نامیدن تصاویر به زبان کُردی

مقوله ۱ (اشیا)					
آوا نویسی	کُردی	فارسی	آوا نویسی	کُردی	فارسی
Bizmar	بزمار	میخ	awêne	ئاوینه	آینه
Gesk	گهسک	جارو	baweşîn	باوه‌شین	بادبزن
Nêrdîwan	نێردیوان	نردبان	çakûç	چه‌کوچ	چکش
Derzî	ده‌رزی	سوزن	Kilîle	کلپله	کلید
Fitbal	فتبال	بادکنک	Goçan	گوچان	عصا
Gulîng	قولینگ	کلنگ	Engustîle	ئه‌نگوستیله	انگشتر
Fîtfîte	فیتفینه	سوت	Meqest	مه‌فست	قیچی
Bazne	بازنه	النگو	Kollare	کۆلاره	بادبادک
Xwêdan	خویدان	نمک دان	Goze	گۆزه	کوزه
Bivir	بیور	تیر	Keçik	که چک	قاشق
Mişar	مشار	اره	Dewrî	ده وری	بشقاب
Zořna	زورنا	سرنا	Gorewî	گۆره‌وی	جوراب
			Pêmeře	پیمه‌ره	بیل

مقوله ۲ (پدیده‌های مربوط طبیعت)					
آوا نویسی	کُردی	فارسی	آوا نویسی	کُردی	فارسی
Temumijh	ته‌مومژ	مه	Terze	ته رزه	تگرگ
Kolkezêrrîne	کۆلکه‌زێرینه	رنگین کمان	Bûmelerze	بوومه‌له‌رزه	زمین لرزه
Zistan	زستان	زمستان	Brîske	بریسکه	رعد و برق
Hawîn	هاوین	تابستان	Řinû	رنوو	بهمن
Bawboran	باوبوران	طوفان	Sêllaw	سێلّاو	سیل
Befr	به‌فر	برف	Şepol	شه‌پۆل	موج آب
			Helm	هه‌لم	بخار

مقوله ۳ حیوانات (جانداران)					
فارسی	کُردی	آوا نویسی	فارسی	کُردی	آوا نویسی
عقاب	هه لۆ	Helo	کلاغ	قه‌له‌ره‌شکه	Qelelefeşke
قورباغه	بوۆ	Boq	بز	بزن	Bizin
پرستو	په‌ره‌سپیلکه	Peşesêlke	خرچنگ	قرزآل	qırjał
پروانه	په‌پووله	Pepûle	خرگوش	که‌روپشک	Kerwêşk
سنجاب	سمۆره	Simore	ملخ	کولله	Kulle
عنکبوت	جالخالۆکه	Jałxałoke	جغد	کوند	Kund
گوسفند	مه‌ر	Meř	کیوتر	کوۆتر	kotir
کفش دوزک	خالخالۆکه	Xałxałoke	لاک پشت	کیسل	Kîsel
دارکوب	دارکوتکه	Darkutke	مرغ	مریشک	Mirîşk
عقرب	دووپشک	dûpişk	مارمولک	مارمیلکه	Marmêlke
روپاه	رپوی	Řewî	ماهی	ماسی	Masî
جوجه تیغی	جشک	Jişk	موش	مشک	Mişk
اردک	مراوی	Mirawî	مورچه	مپرووله	Mêrûle
خفاش	شه‌مشه‌مه‌کویر	Şemşeme kwêre	شتر	وشتیر	Wiştir
خرس	ورچ	Wirç	سوسک	فالۆچه	Qaloçe
زنبور	زه‌رگه‌ته	Zergete	گنجشک	چونله‌که	Çwêleke
خوک	به‌راز	Beraz	پرنده	بالنده	Bafinde
رتیل	هۆله‌په‌زه	Holepeze	گوزن	ئاسکه کزیوی	Aske kêwî

مقوله ۴ (میوه‌ها و سزیجات)					
آوا نویسی	کُردی	فارسی	آوا نویسی	کُردی	فارسی
Hermê	هه‌رمئ	گیلابی	Biber	ببهر	لفل

کدو تنبل	کوولهک	Kûleke	ذرت	گوله‌دان	Guledan
قارچ	کارگ	Karg	نخود	نۆک	Nok
چغندر	چه‌وه‌ندهر	Çewender	زالزالک	گۆزی	Gojhî
هلو	کۆخ	Kox	خیارچنبر	تروزی	Tirozî
انگور	نری	Trê	خربزه	کالهک	Kalek
هویج	گیزهر	Gêzer	زردآلو	قه‌یسی	Qeysî
گوجه‌فونگی	تماته	Temate	گل آفتاب گردن	گوله‌به‌روژه	Guleberroje
بادمجان	باینجان	Bayinjan	پونه	پنگ	Ping
برگ چغندر	گه‌لا چه‌وه‌ندهر	Gela Çewender	هندوانه	شوووتی	Şûtfî

پيوست ۲

آزمون نگرش سنجی جهت تعیین نگرش‌های مثبت و منفی گروه‌ها نسبت به زبان کُردی

به نام خدا

پاسخ‌دهنده گرامی، این پرسشنامه صرفاً جهت انجام یک پژوهش علمی درباره زبان کُردی تهیه شده است. نیازی به نوشتن نام و نام خانوادگی نیست. پاسخ‌های واقعی و صادقانه شما برای انجام این تحقیق بسیار مهم است. لطفاً نظر خود را در خصوص جملات زیر مشخص فرمایید.

۱. نظرتان در مورد تدریس زبان کُردی در مدارس چیست؟

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۲. نظرتان در مورد زندگی در جامعه‌ای که همه فارس زبان هستند چیست؟

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۳. زبان مادری به‌عنوان یک میراث باارزش باید به نسل‌های آینده منتقل گردد.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۴. زبان کُردی، مانع و مشکل اصلی برای یادگیری زبان فارسی است.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۵. زبان کُردی باعث پیشرفت در یادگیری می‌گردد.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۶. توجه کردن به زبان و فرهنگ کُردی لازم به نظر میرسد.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۷. دانستن زبان مادری برای من یک امتیاز نیست.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۸. نسبت به زبان کُردی احساس بهتری دارم.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۹. به نظر من، ابتدا باید زبان فارسی را خوب یاد بگیریم.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۱۰. مطالب درسی را از طریق زبان کُردی بهتر می‌فهمم.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۱۱. از آنجا که زبان کُردی، زبان رسمی کشور نیست، یادگیری آن برای ما لازم نیست.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۱۲. نظرتان در مورد کاربرد زبان کُردی در محیط خانه، مدرسه و دانشگاه چیست؟

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۱۳. دوست دارم برنامه‌های رادیو و تلویزیون به زبان مادری (کُردی) باشند.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------
۱۴. استفاده از زبان مادری باید صرفاً محدود به خانه باشد و نباید در مکان‌های رسمی و علمی مورد استفاده قرار بگیرد.

☐ کاملاً موافق	☐ موافق	☐ نظری ندارم	☐ مخالف	☐ کاملاً مخالف
---------------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------

- کاملاً" موافق موافق نظری ندارم مخالف کاملاً" مخالف
۱۵. با توجه به نابودی تدریجی زبان‌های محلی و منطقه‌ای، حفظ زبان مادری برای ما مهم است.
- کاملاً" موافق موافق نظری ندارم مخالف کاملاً" مخالف
۱۶. کاربرد واژگان فارسی در زبان کُردی، به اعتبار و ارزش گوینده می‌افزاید.
- کاملاً" موافق موافق نظری ندارم مخالف کاملاً" مخالف
۱۷. زبان مادری همانند شیر مادر جایگزینی ندارد.
- کاملاً" موافق موافق نظری ندارم مخالف کاملاً" مخالف
۱۸. دوست دارم در زمینه‌های ادبی مانند شعر، داستان، نمایشنامه، از زبان مادری استفاده نمایم.
- کاملاً" موافق موافق نظری ندارم مخالف کاملاً" مخالف
۱۹. دوست دارم در یک جامعه کُرد زبان زندگی کنم.
- کاملاً" موافق موافق نظری ندارم مخالف کاملاً" مخالف
۲۰. به عنوان دانش‌آموز دوست دارم با معلم به زبان فارسی صحبت نمایم.
- کاملاً" موافق موافق نظری ندارم مخالف کاملاً" مخالف